



Efekti korporativnog upravljanja na poslovanje društva

Efekti korporativnog upravljanja

Dobro korporativno upravljanje treba da **pruži adekvatnu motivaciju** članovima odbora i menadžerima da ostvaruju ciljeve koji su u interesu akcionara i kompanije, **treba da olakša** efektivnu kontrolu, i tako **podstakne na efikasnije** korišćenje sredstava kompanije.

Dobro korporativno upravljanje, tj. odgovorno upravljanje, ne predstavlja izbjegavanje da se reaguje na loše periode poslovanja, već brzo reagovanje kako bi se izmijenio korporativni kurs.

Efekti korporativnog upravljanja

Povećanje izvora raspoloživog kapitala putem efikasnog korporativnog upravljanja.

Uspostavljanjem i primjenom principa korporativnog upravljanja kompanije smanjuju rizik poslovanja i dobijaju veću mogućnost da privuku dodatni spoljni kapital za realizaciju poslovnih ideja za koje nemaju sopstvena sredstva.

Efekti korporativnog upravljanja

□ Poboljšanje poslovnih performansi kompanija.

Efikasno korporativno upravljanje je neophodno i **kao sredstvo za poboljšanje** unutrašnjih poslovnih operacija u kompaniji.

Kako bi kompanije ostale konkurentne u promjenjivim okolnostima, **moraju inovirati i prilagođavati** svoje prakse korporativnog upravljanja ne bi li zadovoljile standarde i privukle nove mogućnosti.

Efekti korporativnog upravljanja

- ❑ **Smanjenje potencijalne odgovornosti prema nosiocima interesa.**

Dobrovoljna primjena visokih standarda korporativnog upravljanja smanjuje potencijalnu odgovornost menadžmenta u situacijama do kojih svakako dolazi i usljed primjene neadekvatnih praksi korporativnog upravljanja.

Efekti korporativnog upravljanja

□ Razvoj tržišta kapitala.

Kompanije iz država koje imaju manje obavezujuće zakone, koji se odnose na transparentnost i izvještavanje imaju manje kompetitivnih prednosti, manje mogućnosti za pribavljanje kapitala i po pravilu plaćaju veću cijenu na finansijskom tržištu.

Studije pokazuju da 31% investitora ne bi investiralo u izvjesne države zbog, po njihovom mišljenju, neadekvatnih praksi korporativnog upravljanja u ovim državama.

Efekti korporativnog upravljanja

□ Razvoj tržišta kapitala.

Koliki je značaj korporativnog upravljanja na razvoj tržišta kapitala oslikava i činjenica da rejting agencije, kao npr. Moody's, Standard & Poor's i Fitch prilikom dodjeljivanja određenog kreditnog rejtinga kompanijama **sada procjenjuju korporativno upravljanje**, uz finansijske pokazatelje koje su uvijek procjenjivali.

- Loše prakse korporativnog upravljanja imaju kao posljedicu pad cijena akcija kompanija.
- Studije sprovedene u Americi pokazale da 73% sudija vjeruje da revizori namještaju izvještaje svojim klijentima, dok 78% vjeruje da kompanije uništavaju dokumenta.
- Istraživanja pokazuju da su u 2001. godini 50 % investitora željelo da proda svoje akcije zbog sudskih sporova koji su pokrenuti protiv njihovih kompanija zbog loše prakse korporativnog upravljanja.

MANDATORNI VS OVLAŠĆUJUĆI SISTEM KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Mandatornim ili obavezujućim sistemom korporativnog upravljanja nazivamo sistem koji je zakonski obavezujući, sa sankcijama za one koji se ne pridržavaju pravnih pravila.

Voluntaristički ili ovlašćujući sistem korporativnog upravljanje označava opredjeljenje kompanije da ustanovi određene prakse korporativnog upravljanja ili standarde.

Prakse mogu, ali i ne moraju, biti ustanovljene u obliku izvjesnih uputstava koje izdaju regulatori tržišta hartija od vrijednosti ili berze.

Ovi kodeksi korporativnog upravljanja ne zamjenjuju, već samo dopunjuju postojeći sistem korporativnog upravljanja ustanovljen zakonom.

SISTEM „POŠTUJ ILI OBJASNI“

Sistem „poštuj ili objasni“ je srednja linija na putu između mandatornih koje karakteriše zakonsko propisivanje svih detalja u vezi sa korporativnim upravljanjem i volontarističkih sistema.

Sistem “poštuj ili objasni” uzima u obzir specifične karakteristike određene kompanije i omogućava ostvarivanje izvjesnih koristi do kojih može doći usljed efikasnih output-a.

SISTEM „POŠTUJ ILI OBJASNI“

- ✓ Voluntaristički sistem – niži troškovi, slabije poštovanje pravila
- ✓ Mandatorni sistem – viši troškovi, bolje poštovanje pravila
- ✓ Djelimično mandatorni/voluntaristički sistemi – opredjeljenje za određene prakse korporativnog upravljanje je slobodno, ali je izvještavanje o postojanju određene prakse korporativnog upravljanja obavezno. Ovaj režim vodi ka vrlo visokom stepenu primjene, a nižim direktnim troškovima, nego čisto mandatorni ili voluntaristički sistem.



Osnovne karakteristike koje se tiču sistema korporativnog upravljanja, a koje su ustanovljene Zakonom o privrednim društvima odnose se na:

- Omogućavanje osnivanja jednočlanih akcionarskih društava,**
- Povećanje transparentnosti u vezi sa osnivačima jednočlanog akcionarskog društva,**
- Omogućava donošenje najvažnijih odluka bez održavanja osnivačke skupštine,**
- Definisanje uslova za obavljanje funkcije „nezavisnog eksperta“ prilikom spajanja ili drugih oblika restrukturiranja društva,**
- Definisanje uslova za ostvarivanje prava na sudsku zaštitu prava akcionara u postupku restrukturiranja,**
- Definisanje uslova za ostvarivanje prava glasa akcionara u odsustvu,**

ANALIZA SISTEMA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA U CRNOJ GORI

Osnovne karakteristike koje se tiču sistema korporativnog upravljanja, a koje su ustanovljene Zakonom o privrednim društvima odnose se na:

- Definisanje dodatnih prava Odbora direktora kao organa upravljanja preduzeća,**
- Osnaživanje prava akcionara da učestvuju u glasanju i da budu adekvatno obaviješteni o odlukama,**
- Osnaživanje principa transparentnog odlučivanja o visini naknada za rad članova Odbora direktora,**
- Osnaživanje prava manjinskih akcionara,**
- Osnaživanje Odbora direktora kao organa upravljanja,**

ANALIZA SISTEMA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA U CRNOJ GORI

Osnovne karakteristike koje se tiču sistema korporativnog upravljanja, a koje su ustanovljene Zakonom o privrednim društvima odnose se na:

Pravo manjinskih akcionara da ostvare kontrolu poslovanja društva,

Veća dispozitivnost odredbi o emisiji akcija-

Zakon o hartijama od vrijednosti:

Veća transparentnost finansijskog izvještavanja,

Utvrđivanje obaveze periodičnog izvještavanja,

Objavljivanje podataka o vlasničkoj strukturi kompanije.

INDEKS PRAVA AKCIONARA ZA CRNU GORU

Davanje punomoćja mail-om	Nije propisano ni Zakonom niti se omogućava u praksi
Akcije se ne blokiraju pred održavanje Skupštine akcionara	Da, nema blokade trgovanja akcijama prije održavanja skupštine. Pravo glasa imaju akcionari koji su upisani u CDA tri dana prije skupštine
Kumulativno glasanje/ proporcionalna zastupljenost manjinskih akcionara u Odboru direktora	Da, kumulativno glasanje postoji i obavezno je prilikom izbora članova Odbora direktora
Pravo na tužbu za naknadu štete od članova Odbora direktora ili poništenje skupštinskih odluka	Da, akcionarima je priznato pravo na tužbu protiv odluka skupštine akcionara i naknadu štete od članova odbora direktora koji su solidarno odgovorni za nastalu štetu i troškove postupka
Pravo preče kupovine akcionara	Da, ovo pravo je izričito priznato zakonom
Pravo akcionara da traže sazivanje vanredne Skupštine akcionara	Da, ovo pravo je priznato akcionarima koji imaju 5% akcija kompanije
„Indeks prava akcionara“	5 za Crnu Goru